

in namen, ki so ga z obiskom želeli doseči.

Med šolskimi skupinami velja omeniti še take, ki se ne zadovoljijo le z ogledom in razlago v muzeju, ampak žele tudi vodstvo in razlago po starem delu mesta, v Crngrobu, na Visokem, na Suhu ali še kje drugod. Taki primeri sicer niso ne vem kako pogosti, kažejo pa na namen vodstva ekskurzije, da bi udeleženci čim bolj popolno spoznali škofjeloško regijo. Z večjo skupino dijakov iz Prekmurja sem pred leti prebil več kot 8 ur ob podrobnejšem spoznavanju Škofje Loke in njenega zaledja z najvažnejšimi značilnostmi tega področja.

Skupinam, ki jih ne moremo razvrstiti med šolske, pravimo v žargonu statistike »ostale« skupine. Sem so uvrščene skupine, za katere organizirajo obisk najrazličnejše sindikalne organizacije, skupine, ki pripadajo različnim društvom od planincev do upokojencev, skupine tujih turistov, za katere pripravijo obisk različne turistično-hotelške organizacije, nazadnje še skupine vojakov, zlasti iz škofjeloške garnizije, in obiski raznih delegacij.

Razlaga skupinam, ki jim pravimo ostale, za vodiča običajno še zdaleč ni tako zahtevna kot za šolske, v vsaki skupini pa se najde kak posebno zahteven posameznik, ki pogosto s svojim nadpovprečnim interesom ob ogledu in razlagi z željo po dodatnih informacijah pogosto tudi stopnjuje interes ostalih obiskovalcev v skupini. Tudi skupinski obiski tujih turistov običajno za vodnika niso prezahtevni, imajo pa to posebnost, da jim je pač treba razlagati v tujem jeziku, pri jeziki kot so švedščina, madžarščina in nekateri zlasti redkeje uporabljani jeziki, ki jih ne obvlada nobeden od delavcev v muzeju, si je pač treba pomagati s prevajalci in tolmači.

V zadnjih nekaj letih, zlasti leta 1970, je komanda škofjeloške garnizije z namenom, da vojakom, ki so prišli na služenje vojaškega roka v Škofjo Loko, predstavi kraj, njegovo zaledje in prebivalstvo tudi z vidika daljne in bližnje preteklosti, skupaj z upravo muzeja organizirala več skrbneje pripravljenih skupinskih obiskov muzeja, kar je vsekako vredno pohvale.

Obiski različnih delegacij in zastopstev, ki obiščejo Škofjo Loko, skoraj praviloma vključujejo tudi muzej, vendar za ogled muzeja ostane pogosto kaj malo časa, tako da si često le bežno ogledajo najpomembnejše zbirke ali samo razstavo v galeriji. V takih primerih je

zaradi kratkotrajnosti obiska tudi razlaga pičila.

Teh nekaj opažanj, ki so posledica večletnega vodniškega dela in stikov z obiskovalci, ima namen osvetliti tudi to plat muzejskega dela, ki bržkone tudi v prihodnjih letih ne bo izgubila svojega pomena. Kot druga področja pa bo tudi vodniška služba morala napredovati in uporabiti nove prijeme, uresničiti nekatere ideje, kot je priprava muzejskega »šolskega razreda« in podobno. V takem razredu bi bilo ob spremljavi barvnih diapozitivov mogoče pripravljati še bolj kvalitetne šolske ure v muzeju, kot je to mogoče doslej. Ideja, da bi delavca-vodiča zamenjala obsežna in zapletena pa tudi zelo draga magnetofonska aparatura, pa je najbrž še zelo daleč od uresničitve. Ta ideja je pred leti imela v vsej Evropi med muzealci lepo število pristašev in znani muzeji v nekaterih velikih mestih so jo tudi uresnili. V Narodnem muzeju v Pragi so že pred desetletjem imeli nekaj magnetofonski laboratorij, iz katerega je bilo obiskovalcem mogoče posredovati razlago za različne izobrazbene stopnje v različnih jezikih in to tako popolno, da je samo še dodatna osvetlitev opozarjala na predmete, o katerih je v danem trenutku tekla razlaga, pa so vendarle po nekaj letih spoznali, da tudi ta sodobno zamišljena in skrbno izpeljana tehnična novost ne more enakovredno zamenjati kvalitetne razlage kustosa-vodnika.

Janez Eržen

RAZSTAVE V MUZEJSKI GALERIJ

Pozornemu bralcu smo dolžni še iz zadnjega poročila o razstavah, ki smo ga končali s poročanjem o razstavi Groharjeve slikarske kolonije, dodati še število obiskovalcev te razstave. Obiskalo jo je 1841 obiskovalcev v času od 16. julija do 26. avgusta 1972. Šele po tem dodatku za obravnavano sezono v prejšnjem letniku Loških razgledov pričnimo s pregledom razstav od septembra 1971 do septembra 1972, torej za obdobje enega leta.

V septembrsko-oktobrskem terminu je v galeriji razstavljal avstrijski slikar JOSEF TICHY (rojen v Porečah ob Vrbskem jezeru leta 1922, študiral na Akademiji likovnih umetnosti na Dunaju) trideset grafik pretežno figuralne vsebine, ki pričajo, da je Tichy svoje izrazne oblike našel v svojem lastnem slikarstvu in jim dodal še intenzivno doživljanje

zunanjega sveta. Tehnično popolno obvladovanje grafičnega medija omogoča grafiku učinkovito podajanje v likovni svet zajete ideje. Morda je prav zaradi tega nekoliko bolj pripoveden, kot pa smo tega navajeni pri naših slovenskih grafikih. Grafiko oblikuje enostavno s številnimi vmesnimi plastmi in se večkrat približuje po zunanji formalni oblikovnosti tako imenovanemu akcijskemu slikarstvu. S to razstavo je galerija obdržala svojo usmeritev in odločitev, da po možnosti vsako leto prikaže tudi razstavo enega tujega umetnika in s tem seznanja tako domače kakor tudi širše občinstvo s tovrstnim dogajanjem v svetu. Katalog je izdal in založil avtor sam in je bil tiskan v Avstriji. Obsega šest strani z reprodukcijo na naslovni strani in dvostransko reprodukcijo na tretji in četrti strani, uvod pa je napisal Walther Nowotny. Razstava je bila odprta od 28. septembra do 31. oktobra 1971, obiskalo pa jo je 809 obiskovalcev.

Gledališki muzej Slovenije je pripravil SPOMINSKO RAZSTAVO STANETA SEVERJA, ki je bila združena s prvo podelitvijo nagrad gledališkim igralcem iz Sklada Staneta Severja, ki je bil ustanovljen na pobudo delovnega kolektiva Gorenjske predilnice v Škofji Loki. Razstava je bila odprta od 18. decembra 1971 do 12. januarja 1972. Ker je bil to zimski čas, je dosegla kar preskromen obisk, samo 325 oseb si jo je ogledalo.

Razstava ILUSTRACIJE IVETA ŠUBICA je bila prirejena v počastitev poljsanske vstaje, dražgoške bitke in tridesetletnega ilustratorskega delovanja akademskega slikarja Iveta Šubica. S to razstavo smo pokazali sicer skromen, a vendar dokaj dobro utemeljen prerez slikarjevega ilustratorskega dela.

Iz množice, ki je bistvo ilustratorskega opusa Iveta Šubica, prav gotovo razstava ni mogla posredovati gledalcu vsega. Zato je bila razstava lahko samo približni izbor, nekakšen mimobežen prikaz ali tudi samo bežen vpogled v ilustratorjevo delavnico. Pravo goro ilustracij je bilo treba pregledati, da smo si lahko ustvarili vsaj približno sliko vsestranosti. Pri tem pa v tej gori ilustracij še vedno ni bilo vseh, predvsem ne tistih iz starejšega obdobja, kajti založbe neredno ali pa sploh ne vračajo originalnih ilustracij. Po vsem tem pregledovanju smo se odločili, da poskušamo na razstavi pokazati in prikazati raznolikost Šubičevega ilustratorskega delovanja od narodnoosvobodilnega boja naprej. Skromen prikaz tega gradiva je bil kot uvod in kot

memento o avtorjevem tridesetletnem delovanju. Nadvse pomembna je tudi tista pristna risarska poteza, ki jo izpričujejo skromne skice, ki jih avtor ustvarja ali ob pogledu skozi okno, ko si v naglici zapiše motiv na droben list, ali pa mu misli na sejah uhajajo k nalogi, ki ga čaka doma, ali pa se včasih tudi anekdotično sprosti v šaljivi risbi. Toda vedno in povsod ostaja Ive Šubic. Gradivo prikazuje še naprej razne slikanice, ustvarjene za Pionirski list (Visoška Kronika na primer), knjižne ilustracije, barvne ilustracije za Cicibana in Pionirja ali Kurirčka in podobno gradivo. Prav tako je bil na razstavi primer zunanje knjižne opreme: platnice za Zupančevo knjigo Zlato pod Blegošem in list za enciklopedijo, ki naj bi jo izdala založba Abriani iz Milana — to je gradivo, ki pa na žalost razen enega lista, ni prišlo iz Italije. Tak je bil okvir, v katerega stranicah je bila z raznimi omejitvami prikazana dejavnost ilustratorja Iveta Šubica, vrsta risb, skic in drugega gradiva, ki priča na tako majhnih formatih o veliki moči ustvarjalca, o umetniški resnosti, ki velja za to področje likovnega ustvarjanja, ki je vse premočno cenjeno, čeprav Šubic dokazuje s svojim delom, da je enakovredno vsaki drugi likovni veji. Ker o jubileju in nagrajencu pišemo na drugem mestu obširneje, naj sklenemo o tej razstavi poročilo še s podatkom, da je PARTIZANSKA KNJIGA prevzela pokroviteljstvo nad razstavo in financirala katalog, ki je izšel na osmih straneh z dvema celostranskima reprodukcijama in več manjšimi med tekstom. Uvod in življenjepisne podatke je zbral in napisal Andrej Pavlovec, uredila sta ga Ive Šubic in A. Pavlovec. Razstava je bila odprta od 18. januarja do 19. marca 1972 in si jo je ogledalo 1153 ljudi.

Narodna galerija iz Ljubljane je izbrala Škofjo Loko za prvo postajo potujoči razstavi originalnih slik iz bogate zbirnice te ustanove. Razstava OD BAROKA DO IMPRESIONIZMA je predstavila 21 avtorjev z 42 deli in pokazala širok razpon od baroka do impresionizma. Razstava je imela povsem študijski značaj, postavljena je bila po kronološkem zaporedju in z mikavno inačico na začetku, ko je predstavila dela štirih baročnih mojstrov, ter na koncu z deli štirih impresionistov. Za Škofjo Loko je ta razstava še toliko pomembnejša, saj je od enainvajsetih avtorjev kar pet slikarjev doma na loškem ozemlju. Narodna galerija je s to razstavo ne samo izpričala svojo pripravljenost razširjati

svoje delo tudi izven ozkih galerijskih sten, temveč je s tako načrtovano razstavo omogočila tudi prodor do zelo širokih množic, ustanovi pa, ki je prevzela to razstavo, študijsko preverjati zbrano gradivo, le-to konfrontirati s tistim, ki je na terenu, in tako načeti problematiko študijskega preverjanja lastnega gradiva. Od avtorjev, ki so izšli iz loškega ozemlja, so bili na tej razstavi zastopani: Janez in Jurij Šubic, Anton Ažbe, Gvidon Birolla in Ivan Grohar. Ob tem je potrebno omeniti že tolikokrat omenjeno dejstvo ali vsaj domnevo, češ da je loško ozemlje nekakšna zibelka slovenskega slikarstva. Toda vse do takšne razstave, kakršno nam je nudila pričujoča razstava iz gradiva Narodne galerije v Ljubljani, na samem mestu tega še nismo preverjali, ne konfrontirali, niti ne imeli tako lepe priložnosti primerjati originalno gradivo od 18. stoletja do sredine dvajsetega. Ze samo zato zasluži razstava vso pozornost; imela pa je brez dvoma še širši in tudi globlji pomen za samo Škofjo Loko, kajti je ta razstava le ena izmed tistih, ki preverjajo gradivo pred 1000-letnico Škofje Loke in njenega ozemlja. Torej gre za študijsko in tudi širše zasnovano razstavo, ki nikakor ne bi smela neopaženo mimo javnosti. Ob tem samo še tole: zgledu Narodne galerije bi lahko sledile tudi druge ustanove. Zato moram Narodno galerijo pohvaliti in ji dati vse priznanje tudi za pogum, da je z deli iz svoje zakladnice »šla na podeželje«. Obžalujemo samo, da ob razstavi ni izšel skromen katalog s strokovnim spremnim tekstom in razlago, kakršno je imela dr. Anica Cevc, ravnateljica Narodne galerije, na otvoritvi razstave v Škofji Loki. Razstava menda ni bila zadnja in ne edina tovrstna prireditev Narodne galerije! Odprta je bila od 23. marca do 18. aprila in je dosegla visok obisk 2085 obiskovalcev, ki pa je bil za tako razstavo še premajhen.

Ob 50-letnici slikarja IVETA ŠUBICA je muzej priredil razstavo treh umetnikov, prijateljev in somišljenikov. Razstavljali so JOŽE CIUHA, IVE ŠUBIC in JANEZ VIDIC. Čeprav je bila razstava prigradnega značaja in naj bi se ponavljala tudi v prihodnjih letih ob srečanjih Janeza Vidica in Jožeta Ciuhe z Abrahamom, je razstava pokazala marsikaj skupnega. Vse tri slikarje družijo poleg generacijske pripadnosti tudi istočasno prvo ilustratorsko delo v partizanih in potem oblikovanje umetniške poti po vojni na prvi slovenski likovni akademiji. Jože Ciuha je pokazal slike

na pleksi steklu, polne nenavadne, bogate in iskrive sposobnosti preoblikovanja realnosti v povsem nov svet. Ta svet je poln fantastike in simbolike in je pojmovan kot nagrobnik civilizaciji. V tem svetu je slikar sam prisoten kot skromen neopažen insekt, zgubljen med čudnimi, v kamen vklesanimi črkami. Nekaj podobnega preveva tudi slike Iveta Šubica z motiviko kmečkih mož in žena, ki izražajo nekakšno nemoč, da bi preobrazili svet, kakršnega nam je pokazal že Ciuha. Čustvena prizadetost in »štimga« teh kmečkih likov postavljata pred gledalca vizionarne like, vse resnične sicer, a vendar tako odmaknjene. Janez Vidic je s svojimi, na domačijski koncept uglasenimi slikami, in skoraj veselimi barvami na prvi pogled daleč od sedaj opisanega smisla o globljem spoznanju bivanja. Toda folklorno okolje Vidičevih slik vsebuje bolečo nostalgijo. Tako je razstava pridobila na pomembnosti in je prerasla samo prigradno prireditev. Prihodnjic bomo lahko videli napredek in nove poglede teh treh slikarjev, ki so razstavljali v galeriji od 21. aprila do 10. maja 1972. Razstavo je pogledalo 1711 ljudi. Ob razstavi je izšel katalog na osmih straneh s platnicami (skupaj 12 strani), s tremi celostranskimi reprodukcijami in z biografskimi podatki, sezname razstav ter uvodom izpod peresa Andreja Pavlovca, ki je skupaj z Ivetom Šubicem sodeloval tudi pri ureditvi kataloga. Pokrovitelj razstave je bila *Kemična industrija »JUB«*, Dol pri Ljubljani

Po razstavi treh slikarjev prve povojne generacije ljubljanske akademije je nastopila trojica najmlajših diplomantov. HERMAN GWARDJANČIČ, BORIS JESIH in FRANC NOVINC so razstavljali dela, ki so nastala pretežno v zadnjem letu. Vsi trije slikarji pripadajo tako imenovanemu krogu ekspresivne figuralike, čeprav sta na razstavi Gwardjančič in Novinc odstopala od figuralike in se odločila za pejzaž, medtem ko je Jesih vztrajal pri figuraliki, ki pripada stripovsko brezobzirni in skoraj formalistično dosledni risbi človeškega telesa, čemur je dodal še težnjo po plastičnih podarkih. Gwardjančič se je odločil pokazati trenutno stanje slikarskega raziskovanja ekstremnega nasprotja barve kot take in v črno sivi monohromiji približati gledalcu nestvarno vizijo gorske krajine. Novinc je s skoraj surovim pristopom k slikanju krajine zavrgel vsako misel na krajino kot romantično obravnavan slikarski objekt in se je odločil za

novo v smislu romantike, vezane na izhodišča pop-arta in nove secesije. Prav primerjava prejšnje razstave s to je lahko nudila obiskovalcem obilo snovi za spoznavanje današnjega stanja v slovenskem slikarstvu; slednja je že nakazovala pot v naj sodobnejše ustvarjalne principe. Razstava je bila odprta od 19. maja do 3. junija 1972 in si jo je ogledalo 2345 oseb. Ob razstavi je izšel katalog na dvanajstih straneh s tremi celostranskimi reprodukcijami, z biografskimi podatki in seznamom razstav ter uvodom, ki ga je napisal Aleksander Bassin. Katalog je uredil Herman Gvardjančič.

Tako kot vsako leto doslej, so tudi letos v prvih dneh junija prišli v Škofjo Loko pionirji likovniki iz vse Jugoslavije, da bi slikali to čudovito mesto ob sotočju dveh Sor. MALA GROHARJEVA SLIKARSKA KOLONIJA v Škofji Loki združuje vse pionirje Jugoslavije v okviru jugoslovanskih pionirskih iger in pod geslom »Tisoč radosti« v eno samo skupnost učencev osnovnih šol, tistih učencev, ki se vesele risanja in ki radi likovno upodabljajo življenje okoli sebe.

Ni važno, kaj in koliko narišejo ti pionirji v Škofji Loki, važna je osnovna misel o prijateljstvu med pionirji iz drugih krajev in iz drugih bratskih republik, kajti loški pionirji, učenci osnovnih šol v Škofji Loki in na Trati so sprejeli svoje tovariše na svoje domove, jim pokazali svoje okolje, jih vodili po mestu in bližnji okolici, se z njimi spoznavali in končno sklenili prijateljstvo, ki ne bo samo gola manifestacija tega leta, pač pa bo trdna vez prijateljstva mladih, most bratstva tudi v bodoče.

V soboto 3. junija se je napotilo po Škofji Loki, bližnji okolici in v Sorico ter na Visoko več kot tristo pionirjev iz Slovenije in iz vseh bratskih republik. Delali so pridno od osmih zjutraj do petih popoldne, nakar so prinesli svoja dela v galerijo Loškega muzeja na gradu, kjer je bila nato postavljena razstava njihovih del. Razstavo so morali pripraviti prek noči, saj je bila že v nedeljo 4. junija 1972 otvoritev razstave ob desetih dopoldan. Galerijo so napolnili z 296 deli, s slikami z vodenimi barvicami, tempero, z risbami s tušem, pa tudi s sliko na steklu, na lesu in podobnim slikarskim gradivom. Ta razstava pomeni v Škofji Loki enkratni dogodek, saj jo je že prvi dan obiskalo več kakor 1000 ljudi.

Ob samem postavljanju razstave, kjer so pomagali mladi prijatelji galerije, čla-

ni Odra-galerije, pozno v noč, so postavili vse, kar so pionirji naredili. Pa vendar se jim je primerila neljuba stvar. Ko so v nedeljo odpirali razstavo, v prepričanju, da so na premajhne stene galerije obesili prav vsa dela, so opazili deklco, vso objokano, prizadeto in obupano, ki je zaman iskala svojo sliko med množico drugih. Njene ni bilo in je ni. Zaman ugibajo, kje je ostala njena slika, edini grenki madež na letošnji prireditvi, ki je imela naslov Tisoč radosti. Torej ena radost manj kakor tisoč. Kje je slika te deklce? Jo bo organizator lahko sploh kdaj našel? Morda, kajti želimo, da bi bilo takšno srečanje pionirjev likovnikov resnično tisoč radosti, brez vsakršne grenke primesi. Razstava del članov Male Groharjeve slikarske kolonije je bila odprta od 4. junija do 17. avgusta 1972 in so jo obiskali 6.903 občudovalci. Zanje ni bilo kataloga, kar je razumljivo, saj je bila postavljena tako kot vse prejšnje od sobote na nedeljo.

Andrej Pavlovec

MUZEJSKI IZLETI LETA 1972

Prerejanje izletov za člane Muzejskega društva je zadnja leta napredovalo v tem, da priredimo po več izletov in gremo tudi čez državno mejo. Daljši izleti so vedno namenjeni obisku zamejskih Slovencev. Od leta 1968 naprej smo bili v nadiškem delu Beneške Slovenije in v Reziji ter že trikrat na Koroškem. Ker nam je izlet na Djekše leta 1969 pokvarilo deževno vreme, so člani želeli, da gremo tja še enkrat. To smo letos storili, prej pa smo obiskali še kraje goriških in tržaških Slovencev.

Prvi letošnji izlet smo priredili 17. maja 1972. Zanj je vreme napravilo pravcato izjemo, saj je bilo pred in po tem dnevu deževno, prav tega dne pa je sijalo prijetno, pomladansko sonce.

Ob neprestanih opozorilih in razlagah vodnika smo prešli Vrhniko, Logatec, Godovič, Črni vrh nad Idrijo, Col, Vipavsko in Rožno dolino ter prestopili mejo pri Rdeči hiši. Gorice se je naša pot samo dotaknila, ustavili smo se šele v vasi Sovodnje, ki leži malo nad izlivom Vipave v Sočo. To je pravzaprav še čisto slovenska vas. Na občinski hiši in na spomeniku žrtev protifašističnega boja so dvojezični napis, šola pa je tako slovenska, da mora nekaj otrok italijanskih nameščencev hoditi v šolo v Gorico. Tudi gospodarsko je ta slovenska občina dokaj na dobrem, ker imajo v vasi